

Asia: VN/14995/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Alkoholijuomakauppa ry (SAJK) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnokseen alkoholi- ja alkoholijuomaverolain ja sen liitteen muuttamisesta. Vastustamme esitystä.

Esityksen tavoitteena on lisätä valtion verotuloja korottamalla viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen alkoholijuomien valmisteveroa. Lisäksi tavoitteena on toteuttaa alkoholiveron indeksointi veron reaalisen tason alenemisen välttämiseksi.

Katsomme, että alkoholiveron nostamisen liikkumavara on Suomessa jo käytetty, eikä lisätuottotavoitetta saavuteta veroa kiristämällä. Mikäli hallitus nostaa alkoholiveroa, se paitsi riskeeraa nykyisenkin verotuoton saannin, myös merkittävästi haittaa toimialan menestymismahdollisuuksia sekä kotimaassa että viennissä. Suomi tarvitsee nykyisessä taloudellisessa tilanteessa arvonlisää tuottavaa toimintaa selvitäkseen velkaantumisen kierteestä ja turvatakseen hyvinvointiyhteiskunnan rahoituspohjan. Alkoholitoimialaan kohdistuva verotaakka on jo nykyisellään kohtuuttoman suuri, minkä vuoksi toimiala kuihtuu sen sijaan, että se tuottaisi kasvua.

Lisäksi esitys on hallituskauden aikana jo kolmas veronkorotus, joka on vastoin reilun ja avoimen kilpailun edistämistä ja siten ristiriidassa hallituksen omien tavoitteiden kanssa. Viineihin kohdistuva, muita juomaryhmiä korkeampi veronkorotus ei ole yhteensopiva EU:n sisämarkkinoiden toimivuuden kanssa, sillä se kohtelee ulkomaista valmistusta ja Suomen markkinoille tuotavia tuotteita syrjivästi, kun taas mietojen alkoholijuomien valmistus on pääosin kotimaista.

Alkoholiveron sitominen indeksiin ei ole tarkoituksenmukaista. Suomen jo ennestään korkean verotason vuoksi veron hallittu keventäminen olisi perustellumpaa kuin nykyisen verotason säilyttäminen. Indeksointi lisää epävarmuutta veron tulevasta tasosta, ja mikäli veron määrä on tarkoitus vahvistaa vasta elokuussa, se on toimialalle liian myöhään ja aiheuttaa ennakoimattomia lisäkustannuksia. Mikäli indeksointi kuitenkin otettaisiin käyttöön, muutokset verotaulukossa tulisi julkaista jo kesäkuussa, jolloin alan toimijat pystyisivät ottamaan huomioon veron määrän hinnoittellessaan tuotteita. Alkoholin vähittäismyynnissä käytetään kiinteitä hinnoittelujaksoja, ja niiden ulkopuolella tapahtuvat muutokset kuluttajahinnoissa aiheuttavat merkittävää haittaa yritysille.

VEROTAAKAN LISÄÄMISELLE EI OLE PERUSTEITA

Suomen alkoholiverotus on kokonaisuudessaan EU-maiden kirein, ja esimerkiksi viinien verotuksessa Suomi on aivan omalla tasollaan (456 senttiä litralta valmista alkoholijuomaa). Viidessätoista EU-maassa viineille ei ole lainkaan valmisteveroa, ja useissa muissakin maissa vero on vain nimellinen. Suomessa viinien verotaso on yli kuusinkertainen verrattuna EU:n keskiarvoon.

Väkevien alkoholijuomien verotusta on kiristetty vuodesta 2008 lähtien yli 20 euroa per litra 100 % alkoholia, ja reaalisestikin nousua on ollut yli 15 euroa litralta sataprosenttista alkoholia. Yleistäen voi sanoa, että 40-prosenttisen väkevän alkoholijuoman hinnasta kolme neljäsosaa on veroa. Veroero esimerkiksi Viroon nähden on 34,76 euroa litralta 100-prosenttista alkoholia.

Suomen bruttokansantuote asukasta kohti on Euroopan unionissa vasta yhdeksänneksi korkein, joten ylivoimaisesti kirein alkoholiverotuksemme ei selity sillä, että elintasomme olisi korkea.

Suomessa ei tätä nykyä ole myöskään kansanterveydellistä tarvetta rajoittaa alkoholin tilastoitua kulutusta verotuksellisin keinoin. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan alkoholin kokonaiskulutus vuonna 2024 oli 8,3 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneellä asukasta kohti. Se on selkeästi alle eurooppalaisen keskiarvon, joka vuonna 2019 oli 9,2 litraa 100-prosenttista alkoholia jokaista 15 vuotta täyttäneellä henkilöllä kohden. Euroopan unionin jäsenvaltioista vain Ruotsissa, Kreikassa, Italiassa ja Kyproksella on Suomea matalampi kokonaiskulutus (WHO; THL).

ALKOHOLIVEROA KIRISTÄMÄLLÄ EI SAAVUTETA VEROTUOTON LISÄYSTÄ

Alkoholiveron korotuksista huolimatta – pikemminkin nimenomaan niiden seurauksena - alkoholiverotuotot ovat kääntyneet laskuun nimellisesti ja määrällisesti vuodesta 2022 lukien.

Vuonna 2024 väkevien alkoholijuomien ja viinien valmisteverotus muuttui siten, että yli 5,5 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien alkoholivero nousi keskimäärin 8,3 prosentilla. Välituotteiden (väkevöidyt viinit, yms.) veroa korotettiin keskimäärin 12,7 prosentilla. Viinujen, muiden väkevien juomien, long drink -juomien ja muiden etyylialkoholipohjaisten juomasekoitusten veroa korotettiin 8,8 prosentilla. Sen sijaan oluen veroa kevennettiin 4,9 prosentilla.

Hallituksen arvioiden mukaan veromuutosten arvioitiin tuottavan valtion kassaan nettomääräisesti 15 miljoonan euron lisätulot siten, että väkevien juomien ja viinien alkoholiveron nosto olisi tuottanut 40 miljoonaa euroa ja olutjuomien alkoholiveron lasku olisi vähentänyt verotuottoa 25 miljoonalla eurolla.

Verohallinnon tilastojen mukaan alkoholi- ja alkoholijuomaveron tuotto kuitenkin aleni vuonna 2024 nimellisesti neljä miljoonaa euroa (-0,3 %) ja määrällisesti 1,8 prosenttia. Yhteensä alkoholivero oli 1,459 miljardia euroa vuonna 2024. Oluen alkoholivero oli 586 miljoonaa euroa, mikä oli 40 prosenttia alkoholiveron kokonaistuotoista. Väkevien juomien vero oli 543 miljoonaa euroa (37 %) ja viinien 319 miljoonaa euroa (22 %). Loppuosa koostui välituotteiden veroista. Jos kehitystä verrataan hallituksen arvioihin, oluen alkoholiverotuotto oli alentunut arvioitua enemmän (-27 milj. euroa). Väkevien alkoholijuomien ja viinien alkoholiveron tuotto oli jäänyt selvästi odotettua alhaisemmaksi, kun tuotot olivat kasvaneet vain 23 miljoonalla eurolla 40 miljoonan sijaan.

Väkevien alkoholijuomien alkoholiverotusta kiristettiin jälleen vuoden 2025 alussa. Veron korotusten arveltiin lisäävän valtion saaman alkoholiveron tuottoa vuositasona noin kolmella miljoonalla eurolla vuosina 2025-26 ja neljällä miljoonalla eurolla vuonna 2027.

Verohallinnon tilastot vuoden 2025 viideltä ensimmäiseltä kuukaudelta osoittavat, että odotukset verotuottojen kasvusta tuskin toteutuvat. Alkoholiveron kumulatiivinen nimellinen tuotto oli 533 miljoonaa euroa toukokuussa 2025, kun se oli vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana 576 miljoonaa euroa, eli tuotto on alentunut noin seitsemän prosenttia (42 milj. euroa) vuodesta 2024. Tuotto on alentunut kaikissa juomapääryhmissä. Väkevissä juomissa laskua oli 22 miljoonaa, oluessa 13 miljoonaa, viineissä kuusi miljoonaa ja välituotteissa miljoona euroa.

ALKOHOLIN MATKUSTAJATUONNIN JA ULKOMAISTEN VERKKOKAUPPAOSTOJEN MÄÄRÄ EI OLE TIEDOSSA

Korkea verotus ohjaa alkoholijuomien kysyntää matkustajatuontiin ja ulkomaisiin verkkokauppoihin. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on muuttanut matkustajatuontiselvitystensä tiedonkeruumenetelmiä vuoden 2025 alussa, minkä vuoksi ajantasaisia tietoja matkustajatuonnista ei toistaiseksi ole saatavilla. Muista lähteistä on kuitenkin pääteltävissä, että tilastoimaton kulutus on huomattavasti suurempaa kuin THL:n aiemmat arviot antavat ymmärtää – tämä on tunnistettu

myös hallituksen esityksen perusteluissa. Ajantasainen tieto matkustajatuonnin määrästä on alkoholiverotuksen kannalta niin keskeinen, ettei päätöksiä voida tehdä ilman tarkkaa tilannekuvaa. Hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti keskeiset taustatiedot tulee saattaa myös alan toimijoiden tietoon.

Alkoholijuomien hinnat Suomessa verrattuna Ruotsiin ovat nousseet vuodesta 2017 lukien, sillä vaikka myös Ruotsi kuuluu korkean verotason maihin, se on alentanut verotusta maltillisesti etenkin viineissä ja väkevissä juomissa. Rajakauppa Ruotsista Suomeen on Pohjois-Suomessa todennäköisesti luultua paljon suurempaa. Esimerkiksi Haaparannassa sijaitseva Systembolagetin myymälä on talousalueensa asukasmäärään nähden pinta-alaltaan poikkeuksellisen suuri, ja on selkeästi nähtävissä, että se on tehty palvelemaan suomalaisasiakkaiden suurta määrää. Samaan aikaan suomalaiset jatkavat edelleen alkoholiostoja myös Virossa ja Latviassa.

THL on aiemmin julkaissut arvioitaan myös alkoholin verkko-ostoista ulkomaisista verkkokaupoista. Kuitenkin Tullin 4.7.2025 julkaiseman tiedotteen mukaan saksalainen etämyyjä on jättänyt 40 miljoonan euron verovelvollisuudet maksamatta Suomelle vuosilta 2019-2021. Pelkästään yhden vilpillisen etämyyjän aiheuttama veromenetys vastaa THL:n arviota suomalaisten vuotuiseksi verkkokauppaostosten määräksi, joten on todennäköistä, että etämyynti ulkomaisista verkkokaupoista on luultua yleisempää (arviossa käytetty THL:n tilastoraporttia ja Visitory Oy:n laskentaa).

KORVAAVA EHDOTUS

Suomen Alkoholijuomakauppa ry vaatii, että hallitus pidättäytyy kaikista alkoholi- ja alkoholijuomaveron korotuksista tällä hallituskaudella ja keskittyy alkoholimyynnin ja verotuoton ylläpitämiseen kotimaassa.

Kunnioittavasti

Suomen Alkoholijuomakauppa ry

Susanna Heikkinen

toiminnanjohtaja

Heikkinen Pia
Suomen Alkoholijuomakauppa ry